

УДК 929

ІВАН МИКОЛАЙОВИЧ САЗОНОВ – ДОЦЕНТ ЗА АТЕСТАТОМ, ДОКТОР НАУК І ПРОФЕСОР ЗА СУТТЮ (до 110-річчя від дня народження)

В. М. МАУРЕР, кандидат сільськогосподарських наук, професор
<http://orcid.org/0000-0002-1283-7882>, e-mail: forestcrops_chair@ukr.net

С. М. ДУДАРЕЦЬ, кандидат сільськогосподарських наук
<http://orcid.org/0000-0002-9449-3023>, e-mail: dudarec@ukr.net
Національний університет біоресурсів і природокористування України

Народився Іван Миколайович Сазонов 19 липня 1910 р. у селищі Багаєвська Донецької області, в родині селян. Батько, Микола Семенович, з 1929 р. до пенсії пропрацював у колгоспі. Мати, Марія Яківна, померла в 1949 р. У бага-

тодітній родині Сазонових разом з Іваном Миколайовичем зростало дві сестри і п'ятеро братів, четверо з яких загинули в боях Другої світової війни.

Нелегкими були дитячі роки. Упродовж буремних 1917–1924, із перервами, зумовленими революційними змінами і братовбивчою Громадянською війною, І. М. Сазонов закінчив чотири класи початкової школи. Матеріальна скрута змусила його влаштуватися на роботу до кооперативного магазину системи Крайового союзу. Щоденну працю юнак поєднував із навчанням у стаціонарній школі селянської молоді, документ про закінчення восьми класів якої отримав у 1929 р.

Цього ж року Іван Миколайович вступив до Донського інституту сільськогосподарства і меліорації на лісомеліоративне відділення меліоративного факультету, а у 1933 р. закінчив Новочеркаський інститут інженерів лісомеліорації і отримав диплом інженера-лісомеліоратора.

З квітня 1933 р. до жовтня 1934 р. Іван Миколайович за державним направ-

ленням працював у експедиції Центрального протизсувального комітету Народного комісаріату земельних ресурсів СРСР з обстеження зсувів Веденського району Грозненської області. Одночасно з роботою в експедиції виконував обов'язки завідувача дослідного протизсувального пункту Новочеркаської агролісомеліоративної станції.

З травня до жовтня 1936 р. Іван Миколайович – старший інженер групи озеленення технічного відділу будівництва військового заводу № 182. Роботу у відділі упродовж року поєднував із педагогічною діяльністю у Новочеркаському інженерно-меліоративному інституті, виконуючи обов'язки асистента кафедри лісової меліорації.

З червня 1937 р. до квітня 1938 р. І. М. Сазонов займався проектуванням та обґрунтуванням актуальності створення полезахисних лісових насаджень на сільськогосподарських територіях Кулундинського Степу, Західного Сибіру та Алтайського краю, а з жовтня 1938 р. працював асистентом кафедри лісової меліорації Брянського лісотехнічного інституту.

У січні 1939 р. Івана Миколайовича призвали на дійсну строкову службу до лав Червоної армії. За півтора року військової служби пройшов шлях від курсанта до лейтенанта і в червні 1940 р. був призначений на посаду командира взводу. До початку війни служив у різних частинах Червоної армії південних регіонів країни.

Від першого дня війни Іван Миколайович брав участь у боях із німецько-фашистськими загарбниками на Південному, Воронізькому та 1-му Українському фронтах як начальник хімічної служби 20-го мотострілецького полку 20-ї танкової дивізії та начальник хімслужби 108-го окремого винищувального батальйону, звільняв м. Чернігів. За військові звитяги І. М. Сазонов нагороджений медалями «За бойові заслуги» та

«За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941–1945 рр.».

З березня 1944 р. займався підготовкою інструкторів із розмінування, а з вересня 1944 р. викладав на військовій кафедрі Київського політехнічного інституту. Після демобілізації, з жовтня 1945 р. капітан І. М. Сазонов працював техніком-нормувальником науково-виробничих майстерень Київського політехнічного інституту, а з липня 1946 р. перейшов на роботу старшим дендрологом Київського зоопарку.

У повоєнні роки Іван Миколайович працював асистентом кафедри лісових культур Київського лісгосподарського інституту (1947–1949 рр.), а пізніше – старшим викладачем і доцентом кафедри лісової меліорації до 1981 р. З 1967 до 1975 рр. доцент І. М. Сазонов завідував кафедрою лісової та гідротехнічної меліорації Української сільськогосподарської академії. Цьому передував успішний захист у Ленінградській лісотехнічній академії ім. С. М. Кірова кандидатської дисертації на тему «Гніздовий посів дуба в зоні бурякосіяння Лісостепу європейської частини СРСР», який відбувся 23 червня 1954 р., та присвоєння Іванові

Миколайовичу 3 квітня 1957 р Вищою атестаційною комісією Міністерства вищої освіти СРСР вченого звання доцента по кафедрі лісової меліорації.

За період роботи на факультеті І. М. Сазонов багато років читав лекції з курсу «Ерозія ґрунтів і боротьба з нею». Наукові інтереси Івана Миколайовича були спрямовані на вивчення росту лісових полезахисних смуг, створених посівом жолудів дуба гніздовим способом. Із цієї тематики доцент І. М. Сазонов підготував докторську дисертацію, яка здобула високу оцінку від колег по кафедрі та членів Ученої ради факультету, попри те, що серед учених колективу тривала гостра наукова дискусія між апологетами і противниками гніздових культур дуба. Перших, разом з Іваном Миколайовичем, очолював професор В. О. Бодров, а других – професор Б. Й. Логгінов. Можливо, ця дискусія і стала причиною того, що автор наукової праці не подав дисертацію до захисту, незважаючи на рекомендацію Вченої ради. Проте це не заважало нам, тодішнім студентам, за науковим рівнем і фаховою компетенцією вважати його, кандидата наук, доцента, завідувача кафедри лісової та гідротехнічної меліорації, справжнім доктором наук і професором.

Колектив кафедри в роки, коли її очолював І. М. Сазонов, продовжував дослідження із пошуків шляхів підвищення захисних властивостей лісомеліоративних насаджень за рахунок удосконалення конструкцій лісосмуг. Розробки кафедри були внесені до «Інструкції з полезахисного лісорозведення на землях сільськогосподарських підприємств України».

За розробку комплексних заходів проти дефляції ґрунтів півдня України І. М. Сазонova разом із доцентом М. О. Штофелем було нагороджено бронзовою медаллю ВДНГ СРСР.

У 1984 р. побачив світ навчальний посібник для студентів ВНЗ «Система заходів проти ерозії ґрунтів», підготовлений І. М. Сазоновим у співавторстві з доцентами М. О. Штофелем та О. І. Пилипенком. Усього Іван Миколайович Сазонов опублікував понад 40 наукових, навчально-методичних і навчальних праць.

Разом із дружиною Клавдією Григорівною виховали доньку Галину та сина Миколу.

Не стало Івана Миколайовича у 1999 р. Ми назавжди збережемо у своїй пам'яті спогади про надзвичайно відкритого, щиро і прямого людину з нелегким життєвим шляхом, який його не зламав, не змінив устої, принципи та цінності світлої і мудрої особистості, яка мала і має, серед тих, хто знав Івана Миколайовича, незаперечний авторитет та щиро повагу у колективі інституту та університету.